

Ільчук П.Г.
д.е.н., професор
Коць О.О.
к.е.н., доцент
Ярошенко О.О.
студент

Національний університет «Львівська політехніка»

КРЕДИТНИЙ ПОТЕНЦІАЛ БАНКІВСЬКОЇ СИСТЕМИ УКРАЇНИ

Кредитна діяльність для банків традиційно розглядається як основний вид діяльності, уособлення місії фінансового посередництва. Одним з важливих підходів для дослідження такої сфери банківської діяльності є визначення саме спроможності банків здійснювати кредитну діяльність, а конкретно – їхнього кредитного потенціалу. Адже саме на основі інформації про кредитний потенціал можна найбільш повноцінно оцінити ефективність кредитної діяльності банку чи банківської системи загалом.

Дослідження кредитного потенціалу науковцями здійснюється як на рівні окремих банків [1; 5, с. 60-66], так і на рівні банківської системи загалом [2, с. 9-14]. Надзвичайно важливим елементом системи управління кредитним потенціалом банків є розроблення та використання методик оцінювання кредитного потенціалу банків, саме тому корисними є дослідження О.І. Омельченка [3, с. 387-392]. Продовженням та доповненням до методик оцінювання є методики оптимізації структури кредитного потенціалу, які розробляли, зокрема, В.І. Єфіменко та ін. [4, с. 137-142].

Доволі часто у економічній літературі зустрічається помилкове ототожнення кредитного потенціалу банківських установ із кредитним портфелем або ресурсною базою, як і трактування системи управління кредитним потенціалом банківських установ в контексті традиційної системи управління кредитною діяльністю банків. Тому на основі узагальнення трактувань сутності кредитного потенціалу банку вважаємо найбільш доцільним визначати його як «здатність банку до максимізації акумулювання та розміщення ресурсів у формі кредитів в умовах змін внутрішнього та невизначеності зовнішнього середовища господарювання».

Найповніше розкриття інформації про кредитний потенціал банківської системи можна отримати у порівнянні із реальним станом кредитної діяльності банків (рис. 1).

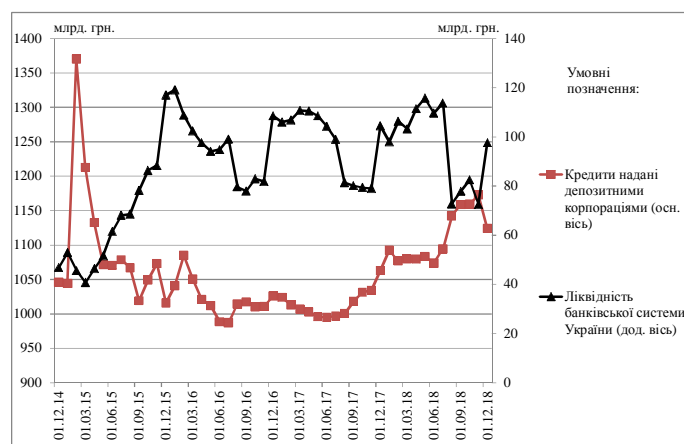

Рис. 1. Динаміка кредитів, наданих депозитними корпораціями та ліквідності банківської системи України за 2014-2018 рр.

Джерело: розраховано авторами за даними [6]

За даними рис. 1 можна зробити висновок щодо позитивної динаміки кредитного портфеля впродовж аналізованого періоду. Найбільш значна активізація кредитної діяльності

спостерігається з середини 2017 р., що свідчить про підвищення сприятливої ринкової кон'юнктури та кредитного потенціалу зокрема. Однак важливим показником, який характеризує кредитний потенціал банківської системи є вільна ліквідність, динаміка якої представлена на рис. 2.

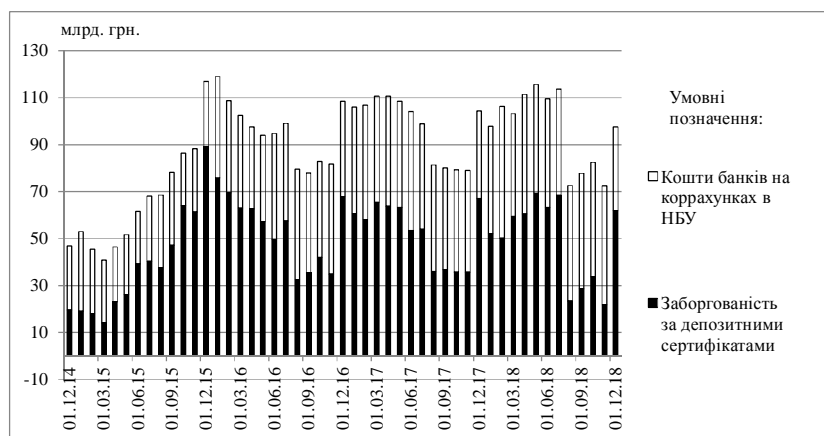

Рис. 2. Динаміка складових ліквідності банківської системи за 2014-2018 рр.
Джерело: розраховано авторами за даними [6]

Незважаючи на певну волатильність ліквідності, банківська система, починаючи з 2015 р., характеризується наявністю близько 100 млрд. грн. вільної ліквідності, основну частину якої становлять кошти банків, вкладені у депозитні сертифікати НБУ. Саме ця складова банківської ліквідності впродовж 2014-2018 рр. демонструє найвищу динаміку (див. рис. 2). Очевидно, що орієнтовно половина вільних коштів банків у 2015-2018 рр. була ними спрямована на придбання депозитних сертифікатів НБУ, що дозволило банкам отримувати значний процентний дохід (для прикладу, у 2018 р. процентна ставка за депозитними сертифікатами коливалась на рівні 12,5%-16,0%). Відповідно банки, абсолютно не ризикуючи, можуть забезпечувати високий рівень рентабельності операцій без необхідності пошуку клієнтів – потенційних отримувачів кредитів та за повної відсутності кредитного ризику. Зрозуміло, що для банків таке розміщення ресурсів є вигідним, однак це значно знижує кредитний потенціал банківської системи, адже кошти, інвестовані у депозитні сертифікати НБУ (значна їхня частина), є потенційними кредитними ресурсами для економіки (для прикладу, у грудні 2018 р. – 2/3 вільної ліквідності банківської системи становили кошти, вкладені банками у депозитні сертифікати НБУ). Адже вагомою проблемою української економіки є пошук інвестиційних ресурсів, тоді як значна частина вільних банківських ресурсів використовується неефективно з точки зору розвитку економіки.

Тому важливим напрямом підвищення кредитного потенціалу банківської системи є пошук методів оптимізації структури банківського капіталу, а також збільшення кредитного портфеля за рахунок прихованих резервів – коштів, вкладених у депозитні сертифікати НБУ.

1. Маслова А.Ю. Теоретичні основи управління кредитним потенціалом банку в сучасних умовах. *Наукові записки Національного університету "Острозька академія". Економіка*. 2013. Вип. 23. С. 301-304.

2. Циганюк Д.Л. Проблеми та перспективи реалізації кредитно-інвестиційного потенціалу банківської системи України. *Вісник Української академії банківської справи*. 2014. № 1. С. 9-14.

3. Омельченко О.І. Комплексне оцінювання кредитного потенціалу банківської системи в умовах невизначеності. *Бізнес Інформ*, 2014. № 4. С. 387-392.

4. Єфіменко В.І., Гончар М.В., Синиця О.О. Оптимізація структури кредитного потенціалу банківської системи України. *Моделювання регіональної економіки*. 2012. № 2. С. 137-142.

5. Шаповалова В.О. Аналіз кредитного потенціалу комерційного банку на базі когнітивного моделювання. *Вісник Запорізького національного університету. Економічні науки*. 2016. № 1. С. 60-66.

6. Офіційний сайт НБУ. URL: <https://bank.gov.ua>.